

Pääministeri Matti Vanhanen

Puhe Euroopan kemikaaliviraston ensimmäisen työpäivän tiedotustilaisuudessa 1.6.2007

Arvoisat herrat komission varapuheenjohtaja, ylipormestari, pääjohtaja, hyvät naiset ja herrat

Tämä päivä on merkittävä päivä Suomen ja Euroopan Unionin yhteisessä historiassa. Olemme ylpeitä siitä, että voimme sanoa tehneemme tämän päivän mahdolliseksi yhdessä, kaikkien osapuolten yhteisin ponnistuksin. Tänään toimintansa aloittavan viraston tehtävänä on edistää omalla alallaan ihmisten ja ympäristön turvallisuutta ja parantaa alan kilpailuvoimaa. Näiden tavoitteiden takana on meidän suomalaisten ja Suomen hallituksen helppo olla. Meille Suomessa viraston toiminnan alkaminen on myös konkreettinen merkki Euroopan Unionin elävästä työstä ja myönteisestä vaikuttamisesta myös suomalaisten arkeen.

Kolme ja puoli vuotta sitten, joulukuun puolivälissä 2003 tilanne ei ollut ollenkaan selvä. EU:n virastojen sijoittamiskysymystä oli yritetty ratkoa pari-kolme vuotta, tuloksetta. Suomalaisille oli monin tavoin annettu ymmärtää erään toisen viraston olevan tulossa Suomeen. Maaliskuussa 2003 tämä näytti hetken jo selvältä. Syksyn 2003 mittaan yleinen arvaus kuitenkin oli, ettei asiaa pystytty edes käsittelemään ennen kuin seuraavana keväänä Irlannin johdolla. Vielä pari päivää ennen huippukokousta viestit niin puheenjohtajamaa Italiasta kuin muualtakin antoivat ymmärtää että asia siirtyy tuonemmaksi.

Me olimme kuitenkin valmistautuneet keskustelemaan joulukuun huippukokouksessa asiasta sen koko laajuudessa. Olimme tehneet perusteellisen analyysin virastokokonaisuudesta ja arvioineet eri vaihtoehtojen sopivuutta Helsinkiin. Valinta tehtiin käytännössä neljän viraston välillä, ja vaikka olimme yhä virallisesti tavoittelemassa elintarvikevirastoa, olimme varautuneet poliittiseen kokonaisratkaisuun ja hyväksymään Kemikaaliviraston.

Vaikka Suomella olisi ollut Elintarviketurvallisuusvirastoa koskevan ongelman vuoksi hyvä syy olla hyväksymättä puheenjohtajamaan pakettiratkaisua, katsoimme poliittisesti viisaammaksi laukaista tämän pattitilanteen hyväksymällä Kemikaaliviraston. Näin EU:ssa päästiin laaja-alaisesti eteenpäin ja me otimme harkitun riskin, sillä tuolloin ei koko REACH-lainsäädännön tulevaisuudesta eikä aikataulusta ollut tarkkaa tietoa eikä varmuutta. Omalta osaltani sovelsin tuttua suomalaista sananlaskua: parempi pyy pivossa kuin kymmenen oksalla. Halusin myös katsoa asiaa yleisemmältä kannalta: ei olisi ollut Euroopan Unionin etu jatkaa hyödytöntä kiistelystä sijoituspaikoista, kun pöydällä oli vaikeita asiakysymyksiäkin.

Ratkaisu on sittemmin osoittautunut erittäin onnistuneeksi. Kaikkiaan 10 virastoa sai päätöksessä kotipaikan. Niiden joukossa yksi EU:n suurimmista virastoista, tänään työnsä aloittava Euroopan Kemikaalivirasto sai kotipaikan Helsingistä.

REACH-lainsäädännön käsittely oli kuitenkin vasta alussa, ja se loi tietynlaista epävarmuutta. Eräissä vaiheissa koko hankkeen pelättiin jo pitkittyvän jopa useilla vuosilla. Arvioimme siitä, että lainsäädäntö saataisiin läpi vuoden 2006 aikana tai viimeistään 2007 alkupuolella, osoittautui kuitenkin oikeaksi. Tätä viime vuosien ylivoimaisesti suurinta lainsäädäntöhanketta saatoimme itsekkin edistää Suomen puheenjohtajakaudella. Tässä yhteydessä onkin syytä osoittaa kiitokset tässä projektissa osaamisensa ja sinnikkyytensä näyttäneille poliittisille päättäjille ja virkamiehille niin EU:n Parlamentissa, neuvostossa ja komissiossa kuin myös täällä Suomessa.

Sijaintipäätöksen jälkeen ryhdyimme oikopäätä valmistelemaan kemikaaliviraston sijoittumista Helsinkiin. Hallinnon sisäisen valmistelutyön rinnalle perustettiin työryhmä, joka kokosi yhteistyöhön valtionhallinnon, Helsingin kaupungin, yliopiston ja elinkeinoelämän johtoa. Alusta pitäen periaatteena on ollut, että Suomi tekee kaiken tarvittavan, jotta virasto voi sijoittua Helsinkiin mahdollisimman sujuvasti. Olemme koko ajan olleet varsin tietoisia siitä, että virastolle on suuri haaste saada houkuteltua Helsinkiin parasta asiantuntijahenkilöstöä kaikkialta Euroopasta ja siinä olemme halunneet olla avuksi.

Avasimme myös kaikille Kemikaalivirastosta ja siellä työskentelystä kiinnostuneille informatiiviset nettisivut ja julkaisimme esittelymateriaalia. Suomi myös isännöi kemikaalialan kokouksia, joiden yhteydessä maattamme ja sen pääkaupunkia voitiin esitellä alan asiantuntijoille.

Melko pian alettiin myös etsiä, yhteistyössä komission kanssa, sopivaa toimitilaa virastolle. Perusteellisen kartoituksen ja kilpailutuksen jälkeen solmittiin runsas vuosi sitten vuokrasopimus näistä tiloista. Koska REACH-asetuksen käsittely oli vielä kesken ja siten virastolla itsellään sen enempää kuin komissiollakaan ei ollut mahdollisuutta vuokrasitoumuksia tehdä, Suomen hallitus tuli apuun ja sitoutui määrääjäksi vuokrasopimukseen. Nyt, kun virasto aloittaa tänään toimintansa ja sillä on pian myös budjetti käytössään, Suomelle koituvat varsinaiset vuokratulot jäävät kohtuullisen vähäisiksi. Koko vuokrasopimus siirtyy viraston nimiin heti kun sillä on asianomaiset päättävät elimet ja valtuudet. Ilman Suomen panosta näin sujuva aloitus ei olisi ollut mahdollista.

Merkittävä EU-virasto on myös pääkaupungillemme ja koko maalle suuri asia. Virasto tuo tänne satoja virkamiehiä kaikkialta EU-alueelta. Se elävöittää ja rikastuttaa Helsingin seudun elämää monin tavoin. Koska virasto on suuri kokousyhteisö, hotelli- ja ravintolaelinkeino saa kokousmatkailijoista tuntevan asiakaslisän.

Suomi ja Helsinki toivottavat viraston ja sen henkilökunnan lämpimästi tervetulleiksi, eikä tämä asenne pääty tähän päivään, vaan haluamme tehdä voitavamme, jotta virasto ja sen henkilöstö voisivat myös tulevina vuosina tuntea olonsa täällä kotoisaksi.

Hyvät kuulijat,

Arvoisa komission varapuheenjohtaja, arvoisa pääjohtaja! Kiitämme teitä henkilökohtaisesti ja kauttanne koko komissiota panoksestanne ja hyvästä yhteistyöstä. Arvostamme sitä, että saamme yhdessä jakaa ilon tänä tärkeänä päivänä.

Vielä kerran kiitän kaikkia virastohankkeeseen osallistuneita tahoja ja henkilöitä. Edessämme on vielä paljon työtä, mutta lähtö on ollut sen verran myönteinen, että luotan asioiden sujuvan hyvin myös tästä eteenpäin.

Toivotan tänään työnsä aloittavalle Euroopan Kemikaalivirastolle ja sen henkilöstölle parhainta menestystä tärkeässä työssään.